

Material informativ pentru combaterea discursului urii

Comunitatea
LGBTQ+

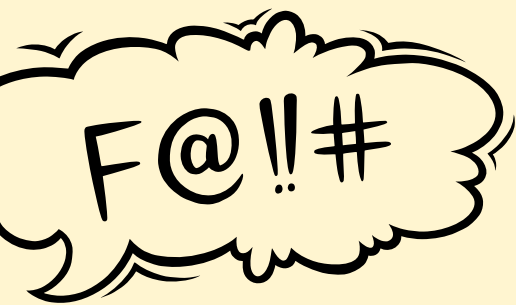
Proiect derulat de

Introducere

Discursurile împotriva persoanelor LGBTQ+ se folosesc de argumente false pentru a justifica și a perpetua discriminarea împotriva comunității. Reprezentările negative ale persoanelor LGBTQ+ au ca scop dehumanizarea unui întreg grup de persoane, reducerea acestuia la un singur set de caracteristici și vulnerabilizarea lui în fața unui discurs al urii.

Miturile despre comunitatea LGBTQ+ se concentrează pe punctarea exclusivă a diferențelor, pe caricaturizarea sau demonizarea acestora, omițând în mod convenabil toate celelalte aspecte care compun un portret complex, capabil de a genera solidaritate și empatie.

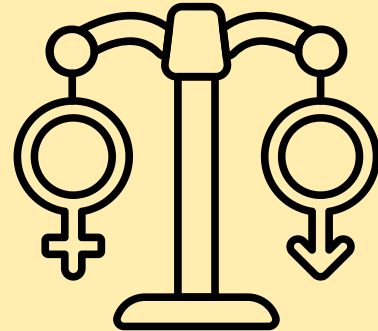
Deconstruire de mituri

Mit: Persoanele LGBTQ+ vor drepturi speciale și tratament preferențial.

Fapt: Persoanele LGBTQ+ vor drepturi egale, nu drepturi speciale. Până în anul 2001, România a incriminat relațiile între persoane de același sex prin intermediul Articolului 200 din Codul Penal. Actele sexuale între persoane de același sex erau pedepsite cu închisoare de la 1 la 5 ani.

Punctul 5 al articolului menționa inclusiv pedepsirea propagandei, asocierea cu sau orice alte acte de prozelitism:

“îndemnarea sau ademenirea unei persoane în vederea practicării de relații sexuale între persoane de același sex, precum și propaganda ori asocierea sau orice alte acte de prozelitism săvârșite în același scop se pedepsesc cu închisoare de la unu la 5 ani. ”

(continuare) În cei 20 de ani care s-au scurs de la abrogarea Articolului 200, statul român nu a reușit să adopte o legislație care să recunoască relațiile dintre persoane de același sex. Adoptția unui copil de către un cuplu format din două persoane de același sex este interzisă. Familiile LGBTQ+ nu au parte de recunoaștere legală în România și nu pot beneficia de drepturile care decurg din aceasta. Schimbarea documentelor de identitate pentru persoanele transgender presupune proceduri anevoioase și umilitoare. Mai mult, recenta încercare a Coaliției pentru Familie de a restrânge definiția familiei în Constituție (susținută de peste 3.000.000 de cetățeni) arată că România este încă departe de a fi o țară incluzivă pentru persoanele LGBTQ+.

Mit: Nu există discriminare împotriva persoanelor LGBTQ+.

Fapt: Un studiu publicat în 2020 de către Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA)[1], care a reunit 140.000 de respondenți din toate țările Uniunii Europene, Macedonia de Nord și Serbia, arată că, la nivel de România, 81% dintre participanții LGBTQ+ la acest sondaj evită în mod activ să se țină de mână cu partenerul lor de același sex, iar 44% dintre respondenți evită anumite locuri de teama de a nu fi agresați.

În cadrul aceluiași studiu, în România, 45% dintre participanți au declarat că s-au simțit discriminați în cel puțin un domeniu al vieții, în timp ce 23% au notat că s-au simțit discriminați la locul de muncă, din cauza orientării sexuale sau a identității de gen. *(continuare ->)*

Fapt: *(continuare)* De asemenea, raportul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD) pe anul 2020[2] menționează cel puțin o amendă contravențională dată unei persoane publice (fostul viceprimar al Bucureștiului, Aurelian Bădulescu) pentru declarații defăimătoare la adresa persoanelor gay: „Aaa...anormalitatea și homosexualitatea și bulangii îi transformăm acum în progresiști. (...) Ca femeie, eu cred că ar trebui să vă opriți din discursul asta cu bulangii (...) Și cum să îi fac? Homosexuali, progresiști? Dar procuriști pot să le spun?”

Anul 2021 a adus condamnarea României la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) pentru încălcarea dreptului comunității LGBTQ+ la nediscriminare, demnitate umană și reuniune pașnică. Este vorba de un incident care a avut loc în 2013 și care a presupus întreruperea unei proiecții de film cu tematică LGBTQ+ de către un grup extremist. Acțiunea la CEDO împotriva statului român a fost inițiată de Asociația Accept și de alți 5 petenți[3].

Mit: A fi LGBTQ+ este o modă importată din țările vestice.

Fapt: Expedierea apartenenței la comunitatea LGBTQ+ ca o simplă modă este o retorică profund conservatoare, care mizează pe trivializarea orientării sexuale și a identității de gen prin asocierea cu ceva superficial și, mai ales, trecător (moda). În plus, denunțarea falsă a originilor străine face parte dintr-o strategie mai largă, care încearcă să creeze imaginea unui inamic extern, definit în opoziție cu tradițiile autohtone. (continuare ->)

Fapt: *(continuare)* Identitățile LGBTQ+ nu sunt o modă sau un import dintr-o altă țară. Persoanele LGBTQ+ există dintotdeauna. În literatură, probabil una dintre cele mai consistente documentări ale vieții gay din secolul al XX-lea apare în „Straja dragonilor. Memorii 1921 - 1941” (Ion Negoitescu), în care autorul vorbește deschis despre explorările sale erotice. Din păcate, în perioada comunistă Articolul 200 din Codul Penal și stigma socială au împiedicat fixarea unei istorii sau a unei literaturi queer autohtone. Abia după dezincriminarea relațiilor dintre persoane de același sex (abrogarea Articolului 200), literatura queer a început să se dezvolte timid prin apariția unor cărți precum romanele scrise de Adi Schiop („Pe bune, pe invers”, „Zero grade Kelvin”, „Soldații. Poveste din Ferentari”), Adrian Teleșpan („Cimitirul”), Cecilia Ștefănescu („Legături bolnăvicioase”) sau Cristina Nemerovski („Păpușile”).

După 2010, a apărut o serie de volume care recuperează fragmentar bucăți de istorie queer, printre care „Homolstorie, ieșirea din invizibilitate” (Florin Buhuceanu) sau antologia coordonată de Valentina Iancu și Ovidiu Anemțoaicei „Queer – Gândire critică, conștiință politică și practici culturale din România”.

Mit: Persoanele LGBTQ+ sunt prea vocale. Identitățile LGBTQ+ țin exclusiv de viața personală.

Fapt: Adesea în discursul public apar opinii care încearcă să limiteze dreptul persoanelor LGBTQ+ de a se exprima liber, sub pretextul că viața privată a unei persoane trebuie separată de prezența sa publică. Trebuie notat că discriminarea persoanelor LGBTQ+ presupune inclusiv un proces de ștergere a poveștilor queer din mentalul colectiv și un control exclusiv al conservatorilor în privința reprezentării acestora. Prezența vocilor queer în spațiul public subminează încercările conservatorilor de a controla narațiunile despre orientare sexuală și identitate de gen.

În mod real, identitatea unei persoane este greu de separat între spațiul public și cel privat. Adesea vorbim despre familiile noastre, despre prieteni, despre acasă, despre animalele noastre de companie sau despre viața domestică în contexte mai mult sau mai puțin publice. Disocierea categorică a celor două sfere are riscul de a produce dezechilibre pe plan personal sau profesional.

Mit: Viața profesională trebuie disociată de viața particulară.

Fapt: În iulie 2021, Open for Business a publicat un studiu care arată că România pierde până la 1,75% din valoarea PIB din cauza discriminării persoanelor LGBTQ+[4].

Același studiu notează că:

„Performanța financiară mai robustă decurge din capacitatea sporită a companiilor incluzive cu persoanele LGBTQ+ de a atrage și păstra competențe, de a inova, de a-și fideliza clienții și de a construi mărci puternice. Persoanele care lucrează în medii deschise, diverse și incluzive tind să fie mai performante. O cultură caracterizată de incluziune și diversitate poate stimula performanța individuală – a tuturor, nu doar a persoanelor LGBTQ+.”

Mit: Vizibilitatea persoanelor LGBTQ+ este dăunătoare pentru copii.

Fapt: Copiii sunt adesea folosiți drept paravan pentru a justifica și a perpetua discriminarea față de persoanele LGBTQ+. Narațiunea pleacă de la premisa că persoanele LGBTQ+ sunt în mod inerent imorale și că simpla vizibilitate a comunității în spațiul public este indecentă și riscă să corupă inocența copiilor. La adăpostul acestui argument, țări precum Ungaria sau Rusia au adoptat deja legi care interzic orice formă de vizibilitate a persoanelor LGBTQ+ în școli sau în spațiul public. *(continuare ->)*

(continuare) Au existat încercări similare inclusiv în România. Senatorul PMP Cristian Lungu a propus în 2020 introducerea unei legi care ar fi interzis orice activități și discuții „în vederea răspândirii teoriei sau opiniei identității de gen, înțeleasă ca teoria sau opinia că genul este un concept diferit de sexul biologic și că cele două nu sunt întotdeauna aceleași” în școli, în universități și în toate spațiile destinate educației. Legea a trecut de Senat, însă a fost contestată la CCR și a fost respinsă, pe motiv de neconstituționalitate.

(continuare) Dincolo de resorturile acestui argument, ca strategie retorică pentru a implementa o serie de legi discriminatorii, pe fond există numeroase studii care demonstrează că dezvoltarea sănătoasă a copiilor nu este în niciun fel impactată negativ de prezența unor modele LGBTQ+ în apropiere. Partea cea mai adesea sondată de specialiști acoperă în oglindă dezvoltarea psihologică a copiilor care cresc în cupluri de același sex și a celor care cresc în cupluri heterosexuale.

O recenzie din 2015 a literaturii științifice din acest domeniu efectuată de Universitatea Cornell (una dintre universitățile americane de top) a demonstrat că tinerii proveniți din familii de același sex se dezvoltă la fel de sănătos precum cei care au crescut în familii heterosexuale. Dintre cele 79 de studii și articole științifice acoperite în cadrul acestei recenzii, 75 au ajuns la concluzia potrivit căreia „copiii cuplurilor gay se dezvoltă la fel ca ceilalți tineri”[5].

Mit: Orientarea sexuală sau identitatea de gen pot fi tratate/vindecate.

Fapt: Identitatea sexuală și identitatea de gen nu sunt boli care pot fi tratate sau vindecate prin intermediul terapiei. Consensul științific la nivel internațional condamnă aceste terapii de conversie și arată ineficiența lor. De-a lungul timpului, au existat mai multe organizații conservatoare care au promovat acest gen de terapie. Una dintre ele a fost Exodus International, care s-a impus după anul 2000 drept cea mai mare organizație de acest gen din America de Nord. Organizația și-a închis porțile în 2013, iar președintele de atunci, Alan Chambers, și-a cerut scuze public comunității LGBTQ+ și tuturor persoanelor cărora le-a cauzat suferință. (continuare ->)

(continuare) În România, terapia de conversie este legală. În ultimul deceniu, mai mulți politicieni români au susținut public că homosexualitatea este o boală, printre cei mai marcanți fiind Puiu Hașotti (parlamentar PNL în trei mandate, din 2004 până în 2016 și fost Ministru al Culturii – din iunie 2012 până în decembrie 2012). În 2013, fostul senator declara, referitor la o potențială reglementare a parteneriatului civil între persoane de același sex, că pentru el persoanele gay sunt „doar niște oameni bolnavi. Homosexualitatea nu este o stare firească, nu este o relație naturală.”[6]

În 2021, Asociația Psihologilor din România a publicat un comunicat prin care afirmă răspicat: „Consensul științific internațional, reflectat atât prin manualele de diagnoză, cât și prin pozițiile asociațiilor internaționale de psihologie, este că atracția sexuală față de persoane de același sex nu reprezintă o boală sau o tulburare mintală. O tulburare mintală, prin definiție (conform DSM-5 și ICD-11), constă într-o serie de modificări care produc în sine suferință ori afectarea funcționării în viața de zi cu zi (calitatea vieții, relațiile sociale și/sau performanța academică ori la locul de muncă), ceea ce nu se întâmplă în cazul persoanelor atrase de același sex, decât în măsura în care sunt hărțuite, umilite sau discriminate.”[7]

Note de subsol:

- [1] Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, *Fundamental Rights Report*, 2020, fra.europa.eu
- [2] Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, *Raport de activitate 2020*, cncd.ro
- [3] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, *Decizie nr.19237/16*, Cauza Asociația ACCEPT și alții v. România, disponibilă la hudoc.echr.coe.int
- [4] Open for Business, *Argumentele economice pentru incluziunea persoanelor LGBTQ+ în Europa Centrală și de Est*, 2021, static1.squarespace.com
- [5] Cornell University, *What does the scholarly research say about the well-being of children with gay or lesbian parents?*, 2015
whatwewknow.inequality.cornell.edu
- [6] Alina Neagu, *Puiu Hasotti (PNL) despre reglementarea parteneriatului civil între persoane de același sex [...]*, Hotnews.ro, 2013, hotnews.ro
- [7] Asociația Psihologilor din România, *Comunicat*, 2021, apsi.ro

Resurse suplimentare

- ✓ Asociația GALE, The Global Alliance for LGBT Education, www.gale.info/
- ✓ Asociația MozaiQ LGBT, www.mozaiqlgbt.ro
- ✓ GLSEN, www.glsen.org
- ✓ [H]LGBTQ+UNITED - [H]umans United, Braşov, www.hlgbtqunited.ro
- ✓ Human Dignity Trust, *Map of Countries that Criminalise LGBT People*,
www.humandignitytrust.org/lgbt-the-law/map-of-criminalisation/
- ✓ ILGA-Europe, www.ilga-europe.org
- ✓ ILGA World - The International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association,
<https://ilga.org/>
- ✓ InformatHIV, <http://informativ.ro/>
- ✓ LGBT Foundation, <https://lgbt.foundation/>
- ✓ McKinsey & Company - Diana Ellsworth, Bryan Hancock şi Bill Schaninger, *How to take action to support LGBTQ+ employees—not just during Pride Month, but year-round*,
<https://www.mckinsey.com/business-functions/people-and-organizational-performance/our-insights/lgbtq-plus-inclusion-in-the-workplace>
- ✓ Organizația Choice, <https://choiceconsulting.ro/?s=lgbt>
- ✓ Organizația GLAAD, www.glaad.org
- ✓ Organizația Identity.Education, Timișoara, <https://identity.education.ro/index.html#top>

- ✓ Organizația Rise OUT, Iași, <http://riseout.ro/ro/>
- ✓ New York City's Lesbian, Gay, Bisexual & Transgender Community Center, <https://gaycenter.org/>
- ✓ Stonewall, www.stonewall.org.uk
- ✓ The Human Rights Campaign, www.hrc.org
- ✓ The Trevor Project, www.thetrevorproject.org
- ✓ The Society for the Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity (SPSOGD), <https://www.apadivisions.org/division-44>

Autor text: **Andrei Luca**, activist pentru drepturile persoanelor LGBTQIA+. Din 2013, după finalizarea studiilor de licență din cadrul Facultății de Film a Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragiale”, a scris articole de cinema pentru publicații precum Film Menu, Observator Cultural, Gazeta de Artă Politică, Scena9, Sub25 sau Acoperișul de Sticlă. A curatoriat secțiuni dedicate filmului queer pentru NexT Film Festival și FAQiff și a colaborat cu festivaluri precum Les Films de Cannes à Bucarest și Bucharest International Experimental Film Festival. Din 2017, în parteneriat cu Cinemateca Română, a dat startul unui proiect de cinema dedicat filmului queer clasic și contemporan, Cineclub Queer, în cadrul căruia a organizat mai multe proiecții cu filme LGBTQIA+ în București, Cluj și Iași. În prezent este director de dezvoltare în cadrul asociației MozaiQ.

Autoare ilustrație copertă: **Bianca Jelezniac**, @palette_box

Despre proiectul **Nediscriminarea, dincolo de cuvinte**:
www.crj.ro/antidiscriminare/nediscriminarea-dincolo-de-cuvinte/

Material realizat cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014-2021; pentru mai multe informații accesați www.eeagrants.org.

© **Centrul de Resurse Juridice, București, iunie 2022** - www.crj.ro